

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Μικροοικονομική Ανάλυση της Κατανάλωσης και της Παραγωγής

Διάλεξη 1: Θεωρία επιλογής του
καταναλωτή και του παραγωγού

Ανδρέας Παπανδρέου
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών
Επιστημών
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Ακαδημαϊκό έτος 2014-2015

Μάθημα: Μικροοικονομική Ανάλυση της Κατανάλωσης και της Παραγωγής ECO201

**Θεωρία επιλογής του καταναλωτή
και του παραγωγού**

-
- Ανδρεας Παπανδρεου
e-mail: aap@econ.uoa.gr
  - Ώρες γραφείου : Τρίτη 13.30 – 15.00 και με
ραντεβού
Γραφείο : 425, 4ος όροφος, Σοφοκλέους 1

Βιβλία

- **Βασικό εγχειρίδιο**
Hal Varian (2006)
Μικροοικονομική: μια σύγχρονη προσέγγιση,
Εκδόσεις Κριτική
- **Βοηθητικά εγχειρίδια**
Walter Nicholson (2008)
Μικροοικονομική Θεωρία: Βασικές αρχές και προεκτάσεις, Εκδόσεις Κριτική
- ⑩ **David Besanko and R.R. Braeutigam (2009)**
Μικροοικονομική, Εκδόσεις Gutenberg

Φροντιστήριο

- Κάθε Τετάρτη
- Το πρώτο φροντιστήριο του Μανώλη Αθανασίου θα γίνει την ερχόμενη εβδομάδα στις 8 Σεπτεμβρίου

Εθελοντική συμμετοχή σε παιέτα ασκήσεων

- Παράδοση 2 πακέτων ασκήσεων που θα λειτουργήσουν προσθετικά στον προσδιορισμό του τελικού βαθμού.
- Μέχρι μία επιπλέον μονάδα αφού περνάτε την εξέταση
- Πρέπει να παραδοθούν και τα δύο πακέτα για να υπολογιστεί πρόσθετος βαθμός.

Υποστηρικτικό υλικό μαθήματος

- Μπαίνετε στην ιστοσελίδα του eclass:

<http://eclass.uoa.gr/courses/ECON289/>

- Οδηγός Μικροοικονομικής Ανάλυσης της Κατανάλωσης και της Παραγωγής ECO201
- Περιγραφή Παραδόσεων - Ύλη Εξετάσεων

Στα Έγγραφα θα βρείτε

Κατάλογος: Αρχικός κατάλογος

Τύπος	Όνομα ▾
	Διαλέξεις
	Πακέτα Ασκήσεων 2014
	Παλαιότερες Ασκήσεις
	Σημειώσεις

Στα Πολυμέσα θα βρείτε video

Πολυμεσικά αρχεία	Δημιουργός
» 1. Μεγιστοποίηση της Χρησιμότητας (απλό παράδειγμα) Στο πρώτο 5-λεπτο βίντεο παρουσιάζω ένα απλό παράδειγμα μεγιστοποίησης της χρησιμότητας και βρίσκω τις κανονικές συναρτήσεις ζήτησης (Μαρσαλιανές)	Ανδρέας Παπανδρέου
» 2. Έμμεση συνάρτηση χρησιμότητας, συνάρτηση δαπανών και αντισταθμιστικές συναρτήσεις ζήτησης Στο δεύτερο 5-λεπτο βίντεο βρίσκουμε την έμμεση συνάρτηση χρησιμότητας, την συνάρτηση δαπανών και τις αντισταθμιστικές συναρτήσεις ζήτησης (Χικισιανές)	Ανδρέας Παπανδρέου

Στα Πολυμέσα θα βρείτε video

Μεγιστοποίηση Χρησιμότητας (απλό παράδειγμα) (λό παράδειγμα)

$$u(x, y) = x^{\frac{1}{2}} \cdot y^{\frac{1}{2}}$$
$$L = x^{\frac{1}{2}} \cdot y^{\frac{1}{2}} + \lambda (I - p_x \cdot x - p_y \cdot y)$$

ΣΠΤ

$$\frac{\partial L}{\partial x} : \frac{1}{2} x^{-\frac{1}{2}} \cdot y^{\frac{1}{2}} - \lambda p_x = 0$$
$$\frac{\partial L}{\partial y} : \frac{1}{2} x^{\frac{1}{2}} \cdot y^{-\frac{1}{2}} - \lambda p_y = 0$$
$$\frac{\partial L}{\partial \lambda} : I - p_x \cdot x - p_y \cdot y = 0$$

1:50 / 4:44

πολυμέσο 1 από 5 1. Μεγιστοποίηση της Χρησιμότητας (απλό παράδειγμα)

Διάλεξη 1

Εισαγωγή

Θεωρητικά υποδείγματα

- Οι οικονομολόγοι χρησιμοποιούν υποδείγματα για να περιγράψουν οικονομικές δράσεις
- Αν και τα περισσότερα οικονομικά υποδείγματα είναι αφαιρέσεις από την πραγματικότητα, παρ' όλα αυτά μας βοηθούν να κατανοήσουμε οικονομικές συμπεριφορές

Επαλήθευση των οικονομικών υποδειγμάτων

- Υπάρχουν δύο γενικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση των οικονομικών υποδειγμάτων:
  - Άμεση προσέγγιση
    - Εξετάζει την αξιοπιστία των υποθέσεων του υποδείγματος
  - Έμμεση προσέγγιση
    - Δείχνει ότι το υπόδειγμα σωστά προβλέπει φαινόμενα του πραγματικού κόσμου

Επαλήθευση των οικονομικών υποδειγμάτων

- Ας πάρουμε το υπόδειγμα της μεγιστοποίησης των κερδών για να δούμε τις δύο αυτές προσεγγίσεις
  - Είναι η βασική υπόθεση σωστή; Πράγματι οι επιχειρήσεις μεγιστοποιούν κέρδη;
  - Μπορεί το υπόδειγμα να προβλέψει τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων του πραγματικού κόσμου;

Χαρακτηριστικά των οικονομικών υποδειγμάτων

- *Η υπόθεση Ceteris Paribus*
- Η υπόθεση για αριστοποίηση
- Διάκριση μεταξύ θετικής και κανονιστικής (δεοντολογικής) οικονομικής.

Η υπόθεση *Ceteris Paribus*

- *Ceteris Paribus* σημαίνει “οι λοιποί παράγοντες σταθεροί”
- Τα οικονομικά υποδείγματα επιχειρούν να εξηγήσουν απλές σχέσεις
  - εστιάζουν την προσοχή τους στις επιπτώσεις λίγων μόνο παραγόντων κάθε φορά
  - οι άλλες μεταβλητές θεωρούνται σταθερές για την περίοδο που εξετάζεται

Η υπόθεση για αριστοποίηση

- Πολλά οικονομικά υποδείγματα ξεκινούν με την υπόθεση ότι οι οικονομικοί φορείς ορθολογικά επιδιώκουν κάποιο στόχο
  - Οι καταναλωτές επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση της χρησιμότητας τους
  - Οι επιχειρήσεις επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των κερδών τους (ή ελαχιστοποίηση του κόστους)
  - Οι κυβερνητικοί παράγοντες επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας (αντίφαση;)

Υποθέσεις για αριστοποίηση

- Οι υποθέσεις για αριστοποίηση δημιουργούν ακριβή και επιλύσιμα υποδείγματα
- Τα υποδείγματα αριστοποίησης φαίνεται να λειτουργούν αρκετά καλά στο να εξηγούν την πραγματικότητα

Διάκριση μεταξύ θετικής και κανονιστικής(δεοντολογικής) ανάλυσης

- Οι θετικές οικονομικές θεωρίες επιδιώκουν τη εξήγηση των παρατηρούμενων οικονομικών φαινομένων
- Οι κανονιστικές (δεοντολογικές) οικονομικές θεωρίες επικεντρώνουν την προσοχή τους στο τι “πρέπει” να γίνει

Μερικά παραδείγματα

- **Παράδειγμα:** *«Η τιμή του πετρελαίου υπερτριπλασιάστηκε μεταξύ του 1973 και του 1974»*
- **Παράδειγμα:** *“Θα πρέπει να επιδιώξουμε την αύξηση της αναδιανομής εισοδήματος προς τους φτωχούς ή θα πρέπει να επικεντρωθούμε στην οικονομική αποτελεσματικότητα;”*
- **Παράδειγμα:** *“Θα μειώσει ένας προοδευτικός φόρος εισοδήματος τις ώρες εργασίας του ατόμου;”*

Μίκρο και Μάκρο

- Ποια η διαφορά μεταξύ Μικροοικονομικής και Μακροοικονομικής;
- Φαινομενικά απλή απάντηση.

Το παιχνίδι της ζωής

<http://conwaysgameoflife.appspot.com/>

Μια ιστορική αναδρομή – Η θεωρία της αξίας

- Πώς διαμορφώνεται η «αξία» ενός αγαθού;
- Σήμερα θεωρούμε αξία = τιμή
- Οι πρώτοι οικονομολόγοι-φιλόσοφοι έκαναν διαχωρισμό μεταξύ της αγοραίας αξίας ενός αγαθού και της αξίας του.
- Ο όρος «αξία» θεωρούνταν τότε ως συνώνυμο της «σημασίας», της «αναγκαιότητας», ή του «θείου».

Η οικονομική θεωρία της αξίας

- Η θεμελίωση της σύγχρονης οικονομικής
  - Η δημοσίευση του έργου του Adam Smith *Ο Πλούτος των Εθνών* (1776) θεωρείται η απαρχή της σύγχρονης οικονομικής σκέψης
  - Η διάκριση μεταξύ “αξίας” και “τιμής” συνέχισε να γίνεται (το παράδοξο του διαμαντιού και του νερού)
    - ▣ η αξία ενός είδους σήμαινε την “αξία χρήσης” του
    - ▣ η τιμή ενός είδους σήμαινε την “ανταλλακτική του αξία”

Η εργασιακή θεωρία της ανταλλακτικής αξίας

- Ούτε ο Smith ούτε ο Ricardo έλυσαν ποτέ ικανοποιητικά το παράδοξο του νερού...
- Η έννοια της αξίας χρήσης αφέθηκε στους φιλόσοφους και οι οικονομολόγοι έστρεψαν την προσοχή στην ανταλλακτική αξία (εξήγηση των σχετικών τιμών).
- Μια απάντηση: Αξίες ανταλλαγής καθορίζονται από το κόστος παραγωγής και κυρίως από το κόστος εργασίας.

Η οικονομική θεωρία της αξίας

- Η εργασιακή θεωρία της ανταλλακτικής αξίας
  - Η ανταλλακτική αξία των αγαθών προσδιορίζεται από το κόστος παραγωγής του
    - Αυτό το κόστος παραγωγής επηρεάζεται πρωταρχικά από το κόστος εργασίας
    - Άρα, η ανταλλακτική αξία των αγαθών προσδιορίζεται από την ποσότητα της εργασίας που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή τους
  - Η παραγωγή διαμαντιών απαιτεί περισσότερη εργασία απ' ότι η παραγωγή νερού

Η οικονομική θεωρία της αξίας

- Η οριακή επανάσταση
  - Η ανταλλακτική αξία ενός αγαθού δεν προσδιορίζεται από τη συνολική χρησιμότητα του αγαθού, αλλά μάλλον από τη χρησιμότητα της τελευταίας μονάδας που καταναλώνεται
    - Επειδή το νερό αφθονεί, η κατανάλωση μιας επιπλέον μονάδας έχει σχετικά χαμηλή αξία

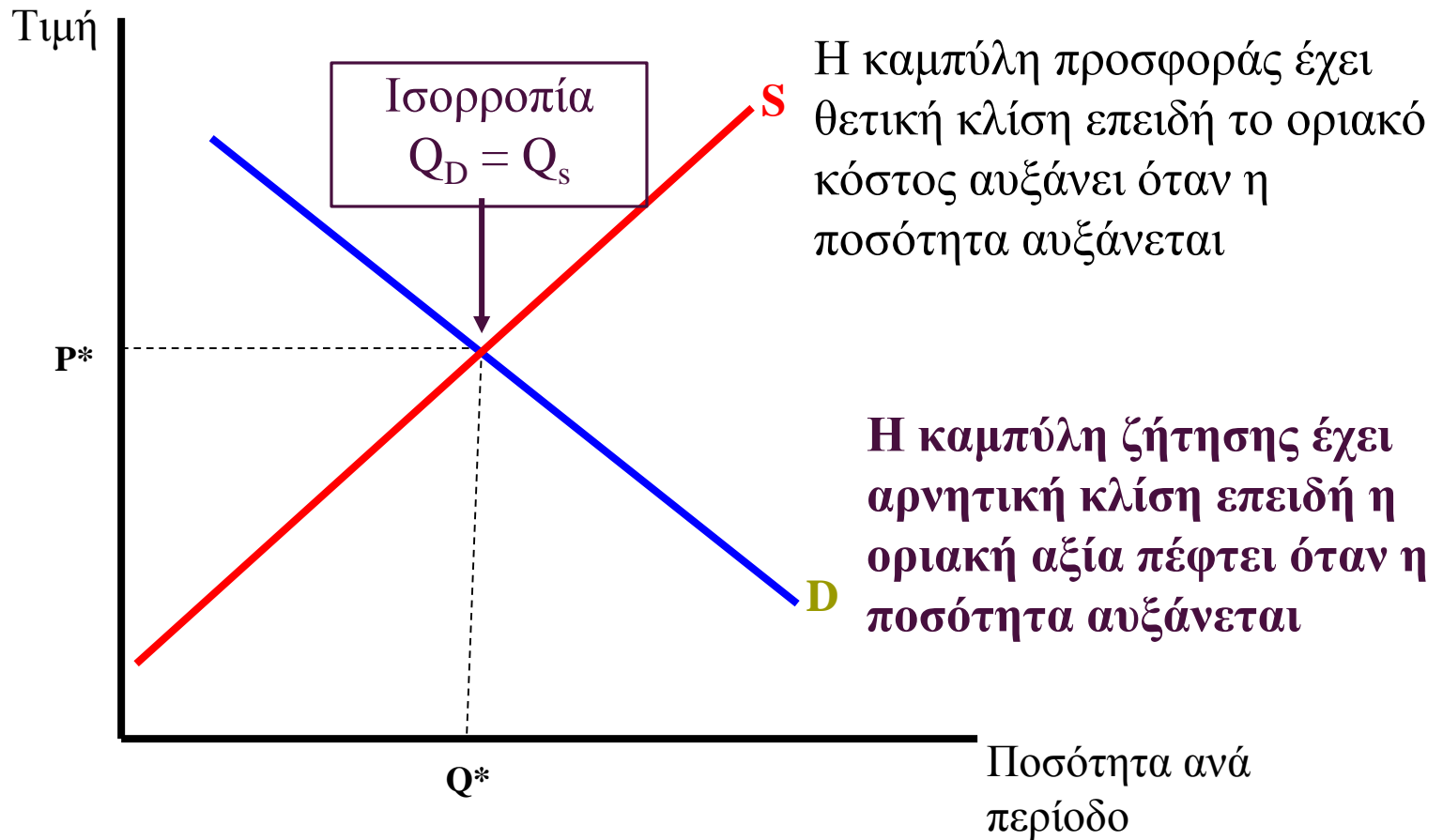
Η οικονομική θεωρία της αξίας

- Η Μαρσαλιανή σύνθεση της προσφοράς και της ζήτησης
  - Ο Alfred Marshall έδειξε ότι η ζήτηση και η προσφορά λειτουργούν ταυτόχρονα για τον προσδιορισμό της τιμής
  - Οι τιμές αντανακλούν την οριακή αξιολόγηση που κάνουν οι καταναλωτές για τα αγαθά και το οριακό κόστος παραγωγής τους
    - Το νερό έχει χαμηλή οριακή αξία και χαμηλό κόστος παραγωγής -> χαμηλή τιμή
    - Τα διαμάντια έχουν μεγάλη οριακή αξία και ψηλό κόστος παραγωγής -> Ψηλή τιμή

- Η τιμή και η ποσότητα προσδιορίζονται ταυτόχρονα από την κοινή δράση της προσφοράς και ζήτησης
- Οι τιμές αντιπροσωπεύουν τόσο την οριακή εκτίμηση των αγοραστών για το αγαθό, όσο και το οριακό κόστος παραγωγής του αγαθού.
- Σύγχρονη εξέλιξη: σύστημα ψηφοφορίας

Ισορροπία προσφοράς-ζήτησης

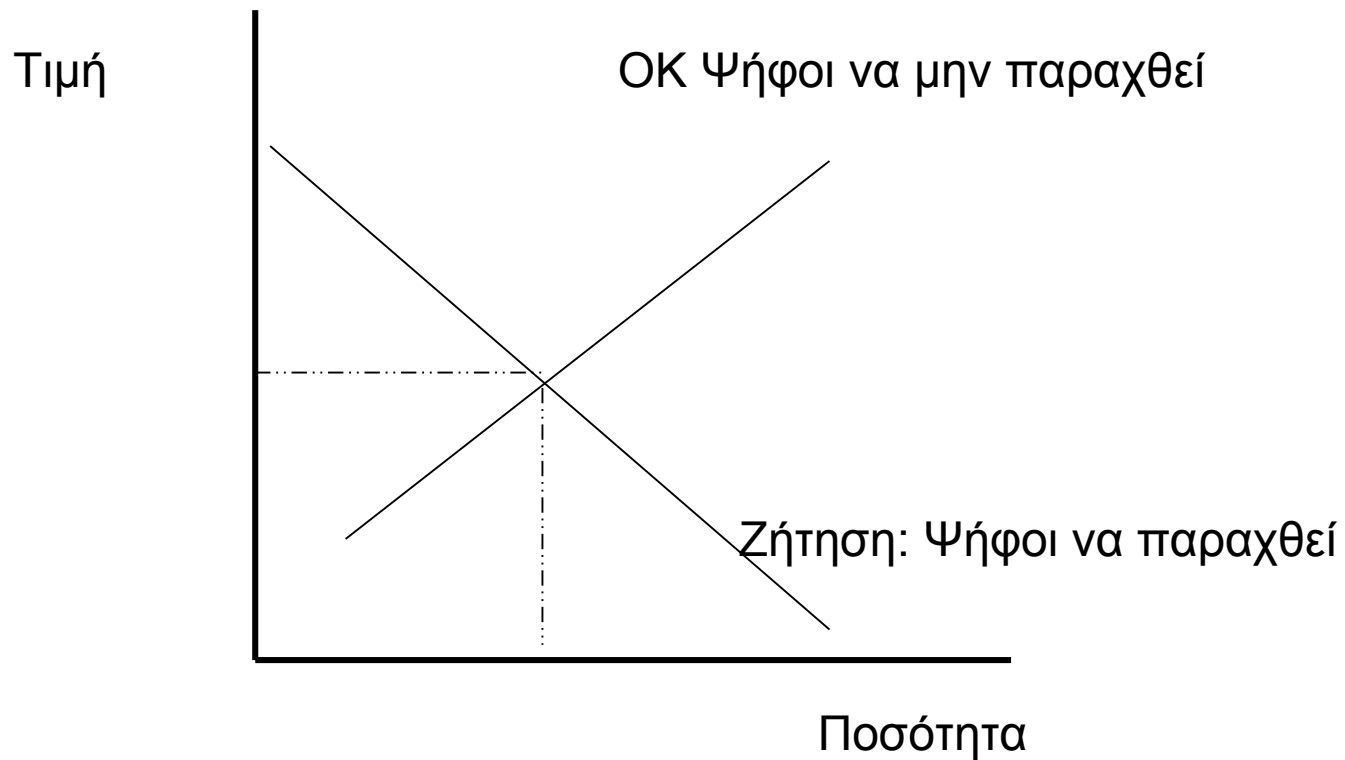
Η καμπύλη προσφοράς έχει θετική κλίση επειδή το οριακό κόστος αυξάνει όταν η ποσότητα αυξάνεται

Η καμπύλη ζήτησης έχει αρνητική κλίση επειδή η οριακή αξία πέφτει όταν η ποσότητα αυξάνεται

Θεωρία κοινωνικής δράσης

- Σύμφωνα με τα δύο θεμελιώδη θεωρήματα της οικονομικής της ευημερίας η ελεύθερη αγορά κάτω από ορισμένες (ιδανικές) συνθήκες μπορεί να στηρίξει οποιαδήποτε κατά-Παρέτο κατανομή των πόρων
- Ένας τρόπος να δούμε τι κάνει η αγορά (οι θεσμοί της αγοράς) είναι να τη δούμε σαν ένα σύστημα ψηφοφορίας

Σύστημα ψηφοφορίας

- Η ανάλυση αυτή βασίζεται σε κάποια αντίληψη του τι έχει «αξία» για τον άνθρωπο.
- Τι είναι σημαντικό και πώς μπορεί η αγορά να προάγει το σημαντικό;
- Θα ξαναδούμε λίγο την εξέλιξη της έννοιας της αξίας από φιλοσοφική σκοπιά.

Κλασικός Ωφελιμισμός

Άτομα και ατομικές αξίες	Μηχανισμός Αλληλοεπιδράσεων (θεσμοί, κανόνες, κ.λ.π.)	Κοινωνικό αποτέλεσμα και κοινωνική αξία
Ατομικό καλό = ευτυχία (ηδονισμός)	Οι θεσμοί κρίνονται από τις συνέπειες (συνεπειοκρατία)	Μεγιστοποίηση της συνολικής ευτυχίας.

Επικρατούσα άποψη της Οικονομικής της Ευημερίας

Άτομα και ατομικές αξίες	Μηχανισμός Αλληλοεπιδράσεων (θεσμοί, κανόνες, κ.λ.π.)	Κοινωνικό αποτέλεσμα και κοινωνική αξία
Ατομικό καλό = ικανοποίηση των επιθυμιών και των προτιμήσεων.	Ατομική ιδιοκτησία και ανταλλαγή μέσω αγοράς. Μικτή οικονομία.	Ικανοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων επιθυμιών ή Παερτιανισμός.

Φιλελευθερισμός

Άτομα και ατομικές αξίες	Μηχανισμός Αλληλοεπιδράσεων (θεσμοί, κανόνες, κ.λ.π.)	Κοινωνικό αποτέλεσμα και κοινωνική αξία
Προτιμήσεις δεν είναι δεδομένες (αυτο-προσδιορίζονται) =>ελευθερία.	Οι θεσμοί προστατεύουν ατομικές ελευθερίες.	Το κοινωνικό καλό προσδιορίζεται από τα άτομα, π.χ., με κοινωνικό συμβόλαιο.

Άλλοι θεσμοί: ιδανικά ο μηχανισμός αλληλεπίδρασης «πρέπει» να εναρμονίσει τις ατομικές αξίες με την κοινωνική αξία

Άτομα και ατομικές αξίες	Μηχανισμός Αλληλοεπιδράσεων	Κοινωνικό αποτέλεσμα και κοινωνική αξία
Άλλες θεωρίες ατόμων	Συγκεντρωτικός προγραμματισμός Αποκεντρωμένος προγραμματισμός	

- Στην Μικροοικονομική της Κ & Π θα δώσουμε έμφαση στο πρώτο κομμάτι (άτομα και ατομικές αξίες) στα πλαίσια ενός υποδείγματος συμπεριφοράς
- Θα εξετάσουμε το πώς διαμορφώνεται η ζήτηση και η προσφορά μέσα από την ανάλυση του πώς επιλέγουν τα άτομα: είτε ως καταναλωτές είτε ως παραγωγοί.

Γιατί ανάλυση επιλογής

- Γιατί θέλουμε να μελετήσουμε το πώς αποφασίζουν τα άτομα και οι επιχειρήσεις;
- Για να καταλάβουμε εάν κάνει καλή δουλειά το σύστημα «ψηφοφορίας», π.χ., η αγορά, πρέπει να καταλάβουμε πώς επιλέγουν / αποφασίζουν τα άτομα.
- Ποιο ειδικοί λόγοι: α) ένας διευθυντής θέλει να ξέρει τι κίνητρα θα κάνει τους εργαζόμενους να δουλεύουν καλύτερα

Γιατί να μελετάμε την συμπεριφορά

- Η κυβέρνηση θέλει να μάθει πώς θα αντιδράσουν οι καταναλωτές σε έναν νέο φόρο
- Επιχειρήσεις στην Ιαπωνία και η πίστη του Κονφουκισμού: εκπαίδευση των εργαζομένων
- Πώς θα περιοριστεί η φοροδιαφυγή;
- Πώς θα βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα;

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- ❑ Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- ❑ Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- ❑ Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών,
Ανδρέας Παπανδρέου 2015. Ανδρέας Παπανδρέου.

«Μικροοικονομική Ανάλυση της Κατανάλωσης και της Παραγωγής. Θεωρία επιλογής του καταναλωτή και του παραγωγού». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://opencourses.uoa.gr/courses/ECON5/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.